

Một vị thẩm phán từ nhiệm thì lẽ ra chúng có gì đáng nói, nếu đó không phải là một trong 9 thẩm phán quy định của Tòa án tối cao Mỹ. Đây là lần đầu tiên kể từ năm 1994, Tòa án tối cao có một người rời ghế thẩm phán vĩnh viễn.

Thư m phán Sandra Day O'Connor

Vị thẩm phán lấy tên là Sandra Day O'Connor, 75 tuổi, thẩm phán được người ta thấy qua truyền hình như trong những cuộc phỏng vấn quy định của tòa án tối cao. Bà là vị thẩm phán nữ đầu tiên và cũng là duy nhất trong số 9 vị quan tòa của tòa án tối cao, chuyển tiếp theo đường lối ôn hòa. Giới bình luận chính trị Mỹ gọi bà là người phụ nữ quy định của những thẩm phán Mỹ.

Câu phát biểu "hôm nay tôi chính thức tuyên bố nghỉ hưu và sẽ không còn tiếp tục công việc tại tòa án tối cao nữa" của bà đưa ra hôm thứ sáu đã đem lại cho Tổng thống George Bush cảm hứng đầu tiên để bổ nhiệm một thẩm phán cho tòa tối cao. Đây là cảm hứng rất quan trọng, quy định để cân cân công lý giữa hai đảng Dân chủ và Cộng hòa. Bởi tòa án tối cao cũng chính là nơi phân xử những tranh chấp giữa hai đảng.

Trong bài di văn chia tay bà O'Connor tại Nhà Trắng, ông Bush hết lời khen ngợi bà là một thẩm phán "mẫn cán và sáng suốt", được các thế giới trẻ ngưỡng mộ. Ông Bush cũng cho biết sẽ thắp nến kỷ niệm các thẩm phán nghỉ hưu sẽ được người thay thế và người tiếp nối được phép được thông qua.

Quy định của bà O'Connor cũng đánh dấu lần đầu tiên kể từ năm 1994, tòa tối cao mới có một thẩm phán nghỉ hưu. Trước khi được Tổng thống Ronald Reagan bổ nhiệm thành vị thẩm phán nữ đầu tiên của tòa án tối cao, Sandra O'Connor đã từng là một cô gái thôn dã, tiếp xúc với súng trường 22 ly và thẩm chí, học để biết cách chôn cất bò trong một nông trại của gia đình ở sa mạc Arizona, giáp ranh biên giới Mexico. Cái nông trại 250 dặm vuông, tiếp giáp con sông Gila, ruộng đất của O'Connor có cảm giác như mình đang sống một cuộc gia riêng biệt. Mọi lần đi lại, cảm nhận phải một mặt tiếp xúc với mọi điều của nhà thờ.

Cha O'Connor - ông Harry - một nông dân đúng nghĩa, từ học và từ làm tất cả mọi thứ trong gia đình, từ xây nhà cho đến việc sửa chữa tất cả mọi thứ - từ sửa xe đến chữa cái chân gãy cho con bò. Ông dạy O'Connor cùng mẹ dạy em cách sống, cách cư xử như một người lớn. Ông khuyến khích con mình sẽ làm việc tốt trong tất cả công việc - từ chuyển hàng hành đến việc vất vả vĩnh viễn sửa cái bồn tắm của mẹ. Mẹ O'Connor - bà Ada Mae - một phụ nữ đầy cá tính, dám cãi cha mẹ để con mình sẽ nông dân như Harry để sống hạnh phúc đời trong trang trại. O'Connor lớn lên phải từ làm những mọi thứ, từ biết cách chôn cất những vật các loài rận, chuột, bò cạp lúc nào cũng sẵn sàng bò lên nằm trên nền nhà. Và trong những chuyến công tác ngoài cùng cha, O'Connor đã làm quen với những toán học cao cấp, uống rượu như uống nước lã. Chính những tay cao cấp này đã tiếp cho O'Connor quen với thế giới đàn ông mà rất ít chàng trai trẻ tiếp nhận 1940 hiểu được những người.

Đ n tu i đi h c, cha m g i O'Connor đ n tr ng El Paso và s ng v i ông bà ngo i. Dù bà than r ng r t nh nông tr i, song bà v n h c đ gi i đ đ u vào Tr ng lu t Stanford. T i đây bà g p và c i ng i b n h c John năm 1952 sau khi ra tr ng, t t nghi p đ ng h ng 3 toàn khóa, x p 2 b c sau William Rehnquist - hi n là Chánh án Tòa t i cao. Nh ng khi ra tr ng, bà nh n ra r ng ch ng có công ty lu t nào ở California thêm nh n và tr l ng cho m t n lu t s quá m c l ng c a m t cô th ký, vì th bà vi t đ n xin làm vi c không ăn l ng trong vai trò th ký tòa ở h t San Mateo, California cho đ n khi tìm đ c vi c làm có l ng. Cùng lúc, John nh p ngũ và đ c chuy n đ n Đ c, O'Connor cũng đi theo và tr thành lu t s quân đ i. V n c, hai ng i tr v Arizona l p nghi p và b t đ u gia nh p chính tr ng. Năm 1969, bà tr thành tr lý c a Ch ng lý Arizona và đ c b nhi m vào Th ng vi n bang. Tr c khi bà đ c T ng th ng Ronald Reagan b nhi m lên tòa t i cao vào năm 1981, t c năm bà 51 tu i, O'Connor đã là Chánh án Tòa Phúc th m bang Arizona.

Nh u ng i cho r ng quy t đ nh b nhi m c a ông Reagan ch ng qua là vì th c thi l i h a trong chi n đ ch tranh c t ng th ng, r ng s ti n c m t th m phán n vào tòa t i cao. Nh ng vai trò c a bà trong tòa đã xóa s ch nh ng nghi ng đó. Nh ng quy t đ nh c a bà r t khó tiên đoán. Thái đ hòa gi i c a bà đ ng g i a - m t n a b o th và m t n a t do. Chính vì th , bà đ c mô t là ng i gi lá phi u quy t đ nh trong nh ng phiên tòa đ ng th gi ng co.

Quy t đ nh ngh h u c a bà O'Connor s d y lên m t "cu c chi n th ch " gi a hai phe t do và th c u, v n đã chu n b cho cu c chi n ch đ nh tân th m phán t nh u năm qua. B i trong h th ng lu t pháp M , quan tòa ch không ph i các chính tr gia là ng i có quy n nói l i cu i cùng.

V phân x đáng nh g n đây nh t di n ra vào ngày 11/12/2000 khi 9 v quan tòa c a tòa t i cao l ng nghe nh ng ý ki n tranh cãi xoay quanh k t qu b u c t ng th ng c a hai ng viên George Bush và Al Gore. Phiên tòa này s quy t đ nh ai s tr thành t ng th ng c a H p Ch ng Qu c Hoa K trong vòng 4 năm t i. Tranh cãi trong phiên tòa, đó là vi c xem xét vi c ki m phi u ở Florida đúng hay sai và có ph i ki m l i hay không. Cu c đ u kh u kéo dài trong 1 ti ng r i đ ng h , m i s t p trung đ n h t vào 8 v th m phán và các v lu t s c a Phó t ng th ng Al Gore và Th ng đ c George Bush. Ngày hôm sau, tòa ra phán quy t không ki m phi u l i. Và Th ng đ c Bush đã tr thành T ng th ng Bush.

Tòa t i cao (Supreme Court) là tòa án c p cao nh t ở M . Phán quy t c a tòa s không b kháng cáo và ch có th b thay đ i b ng m t quy t đ nh khác, cũng c a tòa t i cao, ho c có s s a đ i hi n pháp. S l ng th m phán c a tòa đ c quy t đ nh b i Qu c h i, nh ng t năm 1869, s l ng th ng xuyên là 9 v , bao g m 8 th m phán và 1 chánh án tòa t i cao. T t c 9 v này đ u do t ng th ng ti n c , đ c Th ng vi n thông qua và công vi c c a h kéo dài su t đ i tr phi h t ý t ch c ho c ngh h u. Nhi m v ch y u c a tòa án t i cao là xem xét các đ i u lu t và nh ng hành đ ng c a chính ph đ đ m b o không vi hi n.